

Tümevarımsal Kanıtlarla Akıllı Yürütme Testi

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Tümevarımsal Kanıtlarla Akıllı Yürütme Testi*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=31810>

Özet

Bu giri?, Tümevar?msal Kan?tlarla Ak?l Yürütme Testi'nin (TKAYT) Türkçe formunun psikometrik özelliklerini sunmaktadır. Ölçek, bireylerin belirsiz durumlar kar??s?nda tümevar?msal kan?tlar? kullanarak ak?l yürütme becerilerini de?erlendirmek amacıyla uyarlanm??t?r. Toplam 11 k?sa senaryodan olu?an TKAYT, özellikle Obsesif Kompulsif Bozukluk (OKB) ile ili?kili inanç de?i?imlerini ve alternatif üretme yetene?ini incelemek için kullan?lm??t?r. Yap?lan geçerlik ve güvenilirlik çal??malar?, testin Türkiye popülasyonunda kullan?ma uygun, yeterli düzeyde homojen ve oldukça güvenilir oldu?unu göstermi?tir ($r=0.73$).

Anahtar Kelimeler

TKAYT, Tümevar?msal Ak?l Yürütme, Geçerlik, Güvenirlik, OKB, Bili?sel Süreçler, Bili?sel Davran??ç? Terapi.

Yazarlar

Karadere, M. E., Yavuz, K. F., Kayran, ?. E., ?afak, Y., Yücen, B., Kuru, E., Türkçapar, M. H.

Amaç

TKAYT'n temel amacı, bireylerin belirsiz durumlar kar??s?nda tümevar?msal kan?tlarla ak?l yürütme yetene?ini ölçmektir. Bu test, bireylerin riskli veya tehdit edici senaryolara kar?? ürettikleri olası sonuçlar? ve bu sonuçlara yönelik inançlar?ndaki de?i?imleri de?erlendirmek üzere tasarlanm??t?r. Ölçe'in Türkçe uyarlamas?, bu bili?sel süreçlerin Türkiye'deki klinik ve genel popülasyonlarda geçerli ve güvenilir bir ?ekilde ölçülmesini sa?lamay? hedeflemi?tir. Test, özellikle OKB hastalar?nda görülen kesinlik aray??? ve ?üphecilik e?ilimlerini incelemeye katkıda bulunur.

Yap?

Testin ölçtü?ü psikolojik yap?, literatürde "Tümevar?msal Kan?tlarla Ak?l Yürütme" olarak adlandır?lan bili?sel süreçtir. Bu yap?, tam ve kesin olmayan bilgilere (k?sa senaryolar) dayanarak olası sonuçlara ula?ma, alternatif aç?klamalar üretme ve bu alternatiflerin geçerlili?ine dair inançlar? de?erlendirme becerisini içerir. TKAYT, kat?l?mc?lar?n verilen kan?tlar temelinde çe?itli alternatif sonuçlar? ne ölçüde de?erlendirdi?ini ve bu alternatiflere yönelik inançlar?n? nasıl de?i?tirdi?ini inceleyerek, ak?l yürütme esnekli?ini ölçer.

Geçerlik

TKAYT Türkçe formunun geçerli?i, kat?l?mc?lar?n test maddelerine yönelik belirttikleri inançlardaki de?i?imlerin kar??la?t?r?lmas? yoluyla de?erlendirilmi?tir. Geçerlik çal??malar?,

testin ölçmeyi amaçladığı bilişsel yapıyı başarıyla bir şekilde ayırt edebildiğini göstermeyi amaçlamıştır.

Geçerlik analizleri kapsamında, iki temel karşılaştırma yapılmıştır. Bu karşılaştırmalar, non-parametrik bir yöntem olan Wilcoxon işaretli sıralar testi uygulanarak incelenmiştir:

Birincisi, dancanın kendisinin ürettiği (self-generative) maddeler ile test içeriğinde verili olarak alternatifleri bulunan maddeler arasındaki inanç değerim farkları incelenmiştir. Bu karşılaştırmada elde edilen sonuçlar (

$p=0.02$, $z=-2.296$

) istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur.

İkincisi, OKB ile ilişkili maddeler ve OKB ile ilişkili olmayan maddeler arasındaki inanç değerim farklarına bakılmıştır. Bu fark da (

$p=0.03$, $z=-2.199$

) istatistiksel olarak anlamlı çıkmıştır.

Bu bulgular, TKAYT'nin farklı bilişsel görev türlerini ve OKB ile ilişkili inanç yapısının ayırt edebilme kapasitesini doğrulayarak, Türkçe formunun yapısal geçerliliğini desteklemektedir.

Güvenirlilik

Ölçeğin iç tutarlılık güvenilirliği, Cronbach Alfa katsayısı kullanılarak değerlendirilmiştir. Yüksek bir katsayı, test maddelerinin birbiriyle tutarlı olduğunu ve aynı özelliğin öyelerini yordadığını varsayar (Özguven 2000). Tavanel (2002) tarafından belirlenen standartlara göre, 0.60-0.79 arası katsayılar ölçeğin oldukça güvenilir olduğunu göstermektedir.

Yapılan geçerlik ve güvenirlik çalışmasında, Tümevarımsal Kanıtlarla Akıl Yürütme Testi'nin tümü için hesaplanan Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı $r=0.73$ olarak bulunmuştur. Bu değer, TKAYT'nin homojenliğinin yeterli düzeyde olduğunu ve psikometrik açıdan oldukça güvenilir bir ölçüm aracı olduğunu kanıtlamaktadır.

Faktör Analizi

Kaynak materyalde Tümevarımsal Kanıtlarla Akıl Yürütme Testi'nin orijinal yapısının veya Türkçe uyarlamasının boyutluluğunu gösteren detaylı bir Faktör Analizi bilgisi sunulmamıştır. Ancak, geçerlik çalışmasında kullanılan inanç değerim farkları analizi, testin içeriksel olarak farklı bilişsel süreçleri ve klinik bağlamları (OKB ilişkili vs. ilişkisiz maddeler) ayırt edebilme kapasitesine sahip olduğunu ima etmektedir.

Araç Bilgileri

Test Type: Uyarlama (Adaptation)

Format: 11 kısa senaryodan oluşmaktadır.

Language Available: Türkçe

Population Group: Klinik ve Genel Popülasyon (OKB ilişkili maddeler nedeniyle klinik popülasyonla çalışmaya uygundur.)

Age Group: Belirtilmemiş, ancak yetişkin popülasyonu varsayılmaktadır.

Population Details: Çalışmanın yapıldığı popülasyon detayları kaynak makalede mevcuttur.

Test Methodology: Katılımcılara kısa senaryolar sunulur ve bu senaryoların olası sonuçlarına dair inançları değerlendirilir. Metodoloji, alternatif üretme (self-generative) ve verilen alternatifleri değerlendirme süreçlerini kapsamayabilir içerir.

Anahtar Kelimeler

Bilişsel Davranışçı Psikoterapi, Psikometrik Özellikler, Ak?l Yürütme Testi, Güvenilirlik Katsayısı, İnanç Değerimi, Senaryo Temelli Ölçek.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Bilgi mevcut değildir.

Affiliation Email addresses: Bilgi mevcut değildir.

Correspondence Address: Bilgi mevcut değildir.

Şinler, Ücret ve Test Yılı

Test Yılı: 2013 (Uyarlama çalışması yayın yılı)

İletişim: Ölçek sorumlusu yazar ile iletişime geçilmelidir.

Sorumlu Yazar: M. Emrah Karadere

Sorumlu Yazar E-posta: m_karadere@hotmail.com

Kaynaklar

Karadere, M. E., Yavuz, K. F., Kayran, ?. E., ?afak, Y., Yücen, B., Kuru, E. ve Türkçapar, M. H. (2013). Tümevarımsal Kanıtlarla Akıl Yürütme Testi: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Bilişsel Davranışçılık Psikoterapi ve Araştırmalar Dergisi*, 2(3), 156-161.

Makalenin doğrudan bağlantısı: scopemed.org

Literatürde atıf yapılan güvenilirlik referansları: Özgüven (2000), Tavşanel (2002).

Tümevarımsal Kanıtlarla Akıl Yürütme Testi Maddeleri

IMPORTANT: The following scale items must be preserved in their original language and must not be changed in any way.

Ölçek, toplam 11 kısıya senaryodan oluşmaktadır. Örnek bir madde şu şekildedir: Ercan bey ve ailesi tatile çıkmak için 2 haftalık evden ayrıldı. Evin pencerelerinin kapalı olup olmadığını kontrol edecek zamanlar yoktu. Ne olmuş olabilir?

Derecelendirme formatı kaynakta belirtilmemiştir.

The original PDF can be downloaded here: tumevarimsal-kanitlarla-akil-yurutme-testi-toad.pdf